

KANSALLINEN KOULUTUKSEN ARVIOINTIKESKUS (KARVI)

Arviointineuvosto

Aika	18.12.2023 klo 12.00–15.00
Paikka	Teams
Jäsenet	Bursiewicz Nikolas Hannula Mirja (klo 13.14 alkaen) Heinikoski Mikko Ikola Päivi Koski Jouni (pj) Lounema Kati Mikkilä-Erdmann Mirjamaija ~~Paloniemi Jarmo~~ Sarmola Jaakko ~~Toivanen Aliisa~~ Ubani Martin Värri Kyösti (klo 12.55 saakka) ~~Wikström-Grotell Camilla~~

Asiantuntijajäsenet	Holsti Emma Lundmark Suvituuli Niemi Aleks
---------------------	--

Esittelijä	Harri Peltoniemi
------------	------------------

Johtoryhmän muut jäsenet	Kirsi Hiltunen Hannele Seppälä Helka Kekäläinen Salla Venäläinen
--------------------------	---

Henkilökunnan edustaja	Jaana Saarinen
------------------------	----------------

Sihteeri	Tarja Frisk
----------	-------------

Asiantuntijat	5 § Marja-Liisa Saarilampi 6 § Matti Suomilampi 7 § Raisa Hievanen ja Veera Hakamäki-Stylman 8 § Jani Goman ja Paula Kilpeläinen
---------------	---

1 § Kokouksen avaus

Puheenjohtaja Jouni Koski avaa kokouksen klo 12.00.

2 § Kokouksen laillisuuden ja päätösvaltaisuuden toteaminen

Kansallisesta koulutuksen arviointikeskuksesta annetun asetuksen (1317/2013) 6 §:n mukaan arviointineuvosto on päätösvaltainen, kun puheenjohtajan lisäksi läsnä on vähintään puolet muista jäsenistä. Arviointineuvoston kokous on laillisesti koollekutsuttu, kun sähköinen kokouskutsu on toimitettu seitsemän (7) vuorokautta ennen kokouksen ajankohtaa.

Esitys Todetaan kokous laillisesti koollekutsutuksi ja päätösvaltaiseksi.

Päätös Esityksen mukaan.

3 § Kokouksen työjärjestys

Esitys Hyväksytään esityslista kokouksen työjärjestykseksi.

Päätös Esityksen mukaan.

4 § Pöytäkirjan tarkastajan nimeäminen

Arviointineuvoston päätöksen 1.12.2014 mukaan kokouksista pidetään pöytäkirjaa. Pöytäkirjan allekirjoittavat kokouksen puheenjohtaja ja pöytäkirjan tarkastaja sekä varmentaa sihteeri.

Esitys Valitaan arviointineuvoston kokouksen 18.12.2023_10/2023 pöytäkirjan tarkastaja. Seuraavana on vuorossa Martin Ubani.

Päätös Esityksen mukaan.

5 § Koulutuksen arviointisuunnitelma 2024–2027 (Saarilammi)

Liite 1. Koulutuksen arviointisuunnitelman 4. luonnos

Koulutuksen arviointisuunnitelmaan on tehty täydennyksiä arviointineuvoston 23.11.2023 kokouksen ja opetus- ja kulttuuriministeriön alustavan palautteen pohjalta. Esittelijä kertoo kokouksessa opetus- ja kulttuuriministeriön alustavan palautteen ja arviointisuunnitelmaan sitten viime kokouksen tehdyt täydennykset. Käsittelemme kokouksessa arviointihankkeisiin painottuvaa arviointisuunnitelman lukua 2.

Arviointineuvoston puheenjohtajiston, Karvin johdon ja opetus- ja kulttuuriministeriön johdon välinen neuvottelu vuosia 2024–2027 koskevasta arviointisuunnitelmaehdotuksesta järjestetään 12.1.2024 kello 9.00–11.00.

Karvin johtaja ja yksikön johtajat antavat arviointineuvoston kokouksessa kat-
sauksen Karvin nykyiseen strategiaan toimeenpanosuunnitelmaan ja esittävät nä-
kemyksiä arviointitoiminnan kehittämistarpeista tulevalla arviointisuunnitelma-
kaudella.

Esitys

Arviointineuvosto käsittelee ehdotuksen koulutuksen arviointisuunnitelmaksi
2024–2027 ja päättää edustajistaan opetus- ja kulttuuriministeriössä 12.1.2024
järjestettävään neuvotteluun.

Päätös

Arviointineuvosto päätti, että neuvotteluun opetus- ja kulttuuriministeri-
össä 12.1.2024 osallistuvat puheenjohtaja Jouni Koski, varapuheenjohtaja
Jarmo Paloniemi ja korkeakoulujen arviointijaoston puheenjohtaja Kati Ko-
mulainen. Koulutuksen arviointisuunnitelman osalta arviointineuvosto piti
tärkeänä, että lukiokoulutuksen arviointi toteutettaisiin siten, että arvioi-
taisiin lukiokoulutuksen järjestämisen reunaehdoja erityisopetuksen tai
muun opetuksen sijaan, jotka voisivat toki olla osa reunaehtojen arvioin-
tia. Lisäksi arviointineuvosto piti tärkeänä, että arviointisuunnitelma sisäl-
täisi ”Opetus- opettajuus ja pedagoginen johtaminen” -arvioinnissa opet-
tajien työelämävastaavuuden teeman.

Merkittiin, että arviointineuvoston jäsen Kyösti Värri lähti kokouksesta tämän
asian käsittelyn aikana kello 12.55.

6 § Katsomusaineiden tiedonkeruu oppilasmääristä ja opetuksen nykytilasta (Suomilammi)

Arviointiasiantuntija Matti Suomilammi esittelee katsomusaineiden tiedonkeruun
tuloksia.

Kansallinen koulutuksen arviointikeskus (Karvi) toteutti Opetushallituksen asetta-
man katsomusaineiden kehitystyöryhmän tueksi tiedonkeruun keväällä 2023.
Tiedonkeruun tarkoituksena oli tuottaa ajantasaista tietoa oppilasmääristä eri
katsomusaineissa, arvioida eri katsomusaineiden opetuksen tilaa ja tuoda esille
opettajien näkemyksiä kasvatustilasta.

Tiedonkeruun perusteella evankelisluterilainen uskonto on edelleen selvästi suu-
rin uskonto suomalaisissa kouluissa. Muista katsomusaineista elämäntutkimus-
tiedon ja islamin oppilasmäärät ovat kasvaneet tasaisesti viimeisten vuosien ai-
kana. Varsinkin suurissa kaupungeissa islamin oppilasmäärät ovat kasvaneet huo-
mattavasti viime vuosina.

Yleisesti ottaen kouluissa opettajat suhtautuvat myönteisesti eri uskontoihin.
Kuitenkin vähemmistöuskontojen kohdalla erityisjärjestelyt aiheuttavat opetuk-
sessa haasteita. Vähemmistöuskontojen ja elämäntutkimustiedon opettajat voi-
vat joutua kiertämään usealla koululla ja opetusta järjestetään usein erilaisten
erityisjärjestelyjen kuten yhdysluokkaopetuksena tai etäyhteyksien avulla.

Opettajat suhtautuvat myönteisesti yhteisryhmäopetukseen, jossa eri katsomus-
aineiden oppilailta opetetaan samoissa ryhmissä.

Opetusmateriaali on opettajilla pääosin ajantasaista. Katsomusaineiden opettajat tekevät paljon itse opetusmateriaalia opetuksen tueksi. Moni opettaja käytti ajantasaisen materiaalin lisäksi vanhempaa materiaalia opetuksen tukena.

Opettajien näkemykset katsomusaineiden näkymiseen koulussa olivat hyvin myönteisiä. Katsomusaineiden opetuksen katsottiin kuuluvan kouluun ja uskonnollisten symbolien näkyminen koulun arjessa koettiin hyväksyttäväksi. Osittaiseen yhteisopetukseen ei suhtauduttu yhtä myönteisesti kuin yhteiseen oppiaineeseen.

Esitys

Käydään läpi arvioinnin tuloksia ja kehittämissuosituksia. Keskustellaan jatkotoimenpiteistä. Merkitään tiedoksi.

Päätös

Esityksen mukaisesti. Merkittiin tiedoksi.

Merkittiin, että arviointineuvoston jäsen Mirja Hannula tuli kokoukseen tämän asian käsittelyn aikana kello 13.14.

7 § Ammatillisen koulutuksen tuottama osaaminen suhteessa AMK-opintojen vaatimuksiin – tulosten esittely (Hievanen, Hakamäki-Stylman)

Arviointiasiantuntijat Hievanen ja Hakamäki-Stylman esittelevät arvioinnin johtopäätökset kehittämissuosituksia.

Karvi arvioi vuosina 2022–2023 ammatillisen tutkinnon suorittaneiden opiskelijoiden jatko-opintovalmiuksia suhteessa ammattikorkeakouluopintojen vaatimuksiin. Arvioinnin keskiössä oli se, miten ammatillinen koulutus tukee ammattikorkeakouluopinnoissa tarvittavien valmiuksien syntymistä ja toisaalta, miten ammattikorkeakoulut tukevat opinnoissa menestymistä sekä tunnistavat ammatillisen koulutuksen taustalla tulevien opiskelijoiden osaamisen vahvuuksia ja puutteita. Tavoitteena oli myös lisätä ammatillisen koulutuksen ja ammattikorkeakoulutuksen eri toimijoiden keskinäistä ymmärrystä. Arviointiaineisto muodostui Karvin ammattikorkeakouluille ja niiden henkilöstölle sekä ammatillisen koulutuksen järjestäjille toteuttamista kyselyistä ja opiskelijatyöpajoista, muiden toimijoiden toteuttamien kyselyiden aineistoista sekä tilasto- ja rekisteriaineistosta. Alustavia johtopäätöksiä ja kehittämissuosituksia työstettiin sidosryhmien kanssa kehittämiswebinaarissa ennen niiden lopullista muotoilua.

Ammatillisen tutkinnon suorittaneiden uusien ammattikorkeakouluopiskelijoiden määrä on kasvanut tasaisesti vuodesta 2019 ja vuonna 2021 lähes puolet uusista ammattikorkeakouluopiskelijoista oli suorittanut ammatillisen tutkinnon. Ammatillisen koulutuksen järjestäjien, ammattikorkeakoulujen johdon ja ammattikorkeakoulujen henkilöstön mukaan keskeisiä jatko-opintovalmiuksia, joita opiskelijoille tulisi olla ovat opiskelutaidot ja opiskeluvälmiudet, viestinnälliset valmiudet, vieraiden kielten osaaminen sekä matemaattis-luonnontieteellinen osaaminen. Lisäksi ammatillisen koulutuksen järjestäjät nostivat esiin ammatillisen osaamisen keskeisenä jatko-opintovalmiutena.

Ammatillisen perustutkinnon suorittaneiden opiskelijoiden osaaminen on yhteisten tutkinnon osien arvosanoilla mitattuna keskimäärin hyvää. Osaaminen on parasta yhteiskunta- ja työelämäosaamisessa ja heikointa matemaattis-luonnontieteellisessä osaamisessa. Ammattikorkeakouluissa ammatillisen koulutuksen suorittaneiden opiskelijoiden ammatillinen osaaminen sekä työkokemus ja työelämätaidot nähdään osaamisen vahvuuksina. Opiskelutaidot vaikuttavat jakautuvan opiskelijoiden välillä; osalla opiskelijoista opiskelutaidot ja motivaatio ovat osaamisen vahvuuksia, kun taas osalla opiskelijoista opiskelunvalmiudet ovat heikot. Ammattikorkeakoulujen johto ja henkilöstö näkevät puutteita olevan opiskelutaitojen lisäksi myös ammatillisen tutkinnon suorittaneiden opiskelijoiden viestinnällisissä taidoissa, vieraisissa kielissä sekä matemaattis-luonnontieteellisessä osaamisessa.

Ammatillisten opiskelijoiden tarpeiden mukaisen opetuksen tarjoamisessa on kehitettävää erityisesti yhteisissä tutkinnon osissa. Lisäksi vain hieman yli puolet ammatillisen koulutuksen järjestäjistä on kuvannut pedagogista toimintaansa ohjaavassa asiakirjassaan, miten opiskelijoiden jatko-opintovalmiuksien kehittymistä tuetaan. Ammatillisessa koulutuksessa jatko-opinnoista kiinnostuneita opiskelijoita ohjataan useimmiten väyläopintoihin tai muihin erillisiin jatko-opintovalmiuksia kehittäviin opintoihin.

Ammattikorkeakouluissa ammatillisen tutkinnon suorittaneiden opiskelijoiden osaamisen tunnistamisessa on kehitettävää. Opiskelijoiden HOPS:ia laativista ammattikorkeakoulujen henkilöstön edustajista vain reilu puolet selvittää aina henkilökohtaista opiskelusuunnitelmaa laadittaessa, onko opiskelijalla ammatillisten opintojen aikana tai työelämässä kertynyttä osaamista, jonka tunnistaminen vaikuttaa ammattikorkeakouluopintoihin.

Arvioinnissa selvisi, että ammatilliset koulutuksen järjestäjät ja ammattikorkeakoulut tekevät monipuolista yhteistyötä keskenään, mutta yhteistyön toivuutta tulisi arvioida ja kehittää systemaattisemmin. Esimerkiksi ohjauksen mallien laadinnassa yhteistyön tekeminen on ollut kohtalaisen vähäistä.

Arvioinnissa havaittiin, että todellisuus ja mielikuvat ammatillisen koulutuksen tuottamista jatko-opintovalmiuksista eivät kaikilta osin kohtaa. Osa ammattikorkeakoulujen opetus- ja ohjaushenkilökunnasta kokee, että ammatillisen tutkinnon suorittaneiden ammattikorkeakouluopiskelijoiden jatko-opiskelunvalmiudet ovat puutteelliset. Opiskelijat kuitenkin etenevät opinnoissaan hyvin ja valmistuvat opinnoista jopa hieman paremmin kuin lukiotaustaiset ammattikorkeakouluopiskelijat. Lisäksi arvioinnin tulosten perusteella voidaan todeta, että sekä ammatillisen koulutuksen toimijat että ammattikorkeakoulut tarvitsevat tosiasioihin perustuvaa tietoa siitä, miten ammatillisen tutkinnon suorittaneet opiskelijat menestyvät ammattikorkeakouluopinnoissa.

Esitys:

Esitellään arvioinnin johtopäätökset ja kehittämissuositukset keskustelun pohjaksi ja kommentoitavaksi. Merkitään tiedoksi.

Päätös:

Esituksen mukaisesti. Merkittiin tiedoksi.

8 § Arviointi ammatillisen koulutuksen tutkintojärjestelmästä ja sen kehittämisestä – tulosten esittely (Goman, Kilpeläinen)

Arviointiasiantuntijat Goman ja Kilpeläinen esittelevät arvioinnin johtopäätökset kehittämissuosituksia.

Arvioinnissa selvitettiin, miten toimivia tutkintojärjestelmän kehittämisen prosessit ovat työelämän, yksilöiden ja yhteiskunnan muuttuviin osaamistarpeisiin vastaamiseksi. Lisäksi arvioinnissa tarkasteltiin tutkintojärjestelmän toimivuutta erityisesti työelämän ja työelämässä olevien osaamisen kehittämisen kannalta. Arviointiaineisto hankittiin asiantuntijahaastatteluilla ja järjestäjäkyselyllä sekä hyödyntämällä tilasto- ja rekisteriaineistoja. Haastatteluihin osallistui opetus- ja kulttuuriministeriön ja Opetushallituksen edustajia, työelämätoimikuntien puheenjohtajia sekä tutkintojärjestelmän kehittämishankkeissa (Tutke) mukana olleita henkilöitä. Järjestäjäkyselyyn valittiin puolet ammatillisen koulutuksen järjestäjästä siten, että eri alueet ja erityyppiset järjestäjät tulivat edustetuksi. Arvioinnin tulokset ja kehittämissuosituksia julkistetaan päätöswebinaarissa 13.2.2024.

Tutkintojärjestelmän muutostarpeiden tunnistamiseen on luotu viime vuosina erilaisia toimintatapoja ja -mekanismeja. Määrällistä ja laadullista ennakoitua on kehitetty. Tietovarannot ovat kehittyneet ja tietoa tuotetaan paljon. Arviointitulosten mukaan prosessit, joilla tietoa muunnetaan tutkintojärjestelmän kehittämisen- ja muutostiedoksi eivät kuitenkaan ole kaikilta osin systemaattisia. Tämä edellyttää tiedon hallintaan, analysointiin sekä tiedon käyttöön ja hyödyntämiseen liittyvien prosessien kehittämistä eri toimijatasoilla. Kansallisesti tuotetun ennakoitutiedon hyödyntämistä tutkintojen ja niiden perusteiden uudistamisessa tulee kehittää. Työelämätoimikuntien ja osaamisen ennakoitufoorumin välille tulee kehittää soveltuva tiedonvaihdon ja vuorovaikutuksen malli. Myös tiedon välittymistä alueelliselta ja paikalliselta tasolta järjestelmätasolle tulee edistää.

Työelämän ja sidosryhmien osallistamisessa on siirrytty viime vuosina avoimempaan ja moniäänisempään suuntaan, esimerkiksi verkossa tapahtuvien tilaisuuksien myötä. Työelämän osallistamista tutkintojärjestelmän kehittämiseen tulee kuitenkin lisätä. Eri toimialojen ja erityyppisten toimijoiden osallistumista rajoittavia tekijöitä tulee tunnistaa entistä tarkemmin. Osallistumisen kohdat ja tavat tulee tehdä paremmin näkyviksi ja saavutettaviksi. Sekä tutkintojärjestelmän kehittämishankkeissa että tutkintojen perusteiden kehittämisessä tulee kokeilla ja kehittää entistä joustavampia osallistamisen ja yhteiskehittämisen malleja.

Tutkintojärjestelmän kehittämiseen liittyvän työn- ja vastuunjaon sekä johtamisen näkökulmasta opetus- ja kulttuuriministeriön ja Opetushallituksen välinen työnjako on selkeä. Työelämätoimikuntien ja Opetushallituksen yhteistyö on toimivaa. Työelämätoimikuntien tehtävää osallistua ammatillisen koulutuksen tutkintorakenteen sekä ammatillisten tutkintojen ja niiden perusteiden kehittämiseen tulee kuitenkin selkeyttää ja työelämätoimikunnille tulee antaa enemmän palautetta niiden tekemien aloitteiden ja raporttien merkityksestä ja vaikutuksista. Työelämätoimikuntien keskinäistä vuorovaikutusta ja toiminnan koordinaointia tulee vahvistaa, jotta voidaan varmistaa yhtenäisemmät toimintatavat toimikuntien välillä.

Tutkintojärjestelmän kokonaisvaltaisen kehittämisen tueksi tulisi laatia tutkintojärjestelmän visio ja strategia. Näin kehittämistä voitaisiin priorisoida ja vaiheistaa entistä paremmin sekä seurata kehittämisen toimeenpanoa. Tutkintojärjestelmän kehittämisessä tulisi huomioida paremmin yhteydet myös muihin koulutusasteisiin ja -sektoreihin. Suositeltavaa on myös laatia ja julkaista prosessikuvaus tai -kaavio, josta ilmenee kehittämiseen liittyvät toiminnot ja prosessit sekä eri toimijoiden rooli ja kootusti sidosryhmien erilaiset mahdollisuudet osallistua kehittämiseen.

Tutkintojen perusteiden uudistamisen, laadinnan ja toimeenpanon prosessien laadunvarmistusta on kehitetty viime vuosien aikana Opetushallituksessa. Tutkintojen perusteille on myös määritelty yhteisiä laatuominaisuuksia. Koulutuksen järjestäjät ovat tyytyväisiä mahdollisuuksiinsa osallistua tutkintojen perusteiden kehittämiseen. Uudistetuista perusteista myös tiedotetaan hyvin koulutuksen järjestäjiä. Keskeisimmät kehittämistarpeet liittyvät eri tutkintotyyppien kehittämiseen kokonaisuutena, eri tutkintojen yhteisen osaamisen ja mahdollisten päällekkäisyyksien tunnistamiseen sekä tutkinnon osittain tapahtuvan kehittämisen lisäämiseen. Myös perusteiden toimeenpanon tukea ja uudistettujen perusteiden palautekäytäntöjä tulee kehittää.

Tutkintojärjestelmä vastaa sisällöllisesti melko hyvin työelämän osaamistarpeisiin, ja tutkinnon osiin perustuva rakenne parantaa koulutuksen saavutettavuutta työelämässä. Joustavuutta tulee kuitenkin lisätä. Tarvitaan enemmän mahdollisuuksia tutkinnon osien yhdistämiseen yli tutkintorajojen, enemmän valinnaisuutta sekä tutkintoa lyhyempien koulutuskokonaisuuksien kehittämistä uusiin osaamistarpeisiin vastaamiseksi. Kehitettävää on myös siinä, että työelämä tuntisi paremmin tutkintojärjestelmän mahdollisuuksia. Tutkinnon osat tai niiden yhdistelmät vastaavat usein parhaiten työelämän osaamistarpeisiin, mutta mahdollisuuksia niiden hyödyntämiseen ei tunneta riittävän hyvin.

Tutkintojärjestelmässä olevien valmiiden tutkinnon osien lisäksi koulutuksen järjestäjä voi laatia omia paikallisia tutkinnon osia, joita tarjotaan tällä hetkellä laajasti. Paikallisilla tutkinnon osilla vastataan usein alueen työelämästä nouseviin erityisosaamisen tarpeisiin, joihin ei löydy sopivia tutkinnon osia olemassa olevasta tutkintorakenteesta. Enemmistö koulutuksen järjestäjistä on tehnyt linjaukset tai ohjeet paikallisten tutkinnon osien laatimiseen, mutta osalta linjaukset puuttuvat. Kaikkien järjestäjien tulee laatia linjaukset tai ohjeet paikallisten tutkinnon osien laadintaan eri koulutusaloilla ja tutkinnoissa. Tämä auttaa varmistamaan, että paikallisten tutkinnon osien laatimisen perusteet ovat yhtenäisiä eri koulutusaloilla ja tutkinnoissa.

Esitys:

Esitellään arvioinnin keskeiset tulokset ja kehittämissuositukset keskustelun pohjaksi ja kommentoitavaksi. Merkitään tiedoksi.

Päätös:

Esityksen mukaisesti. Merkittiin tiedoksi.

9 § Tiedoksi

Karvin lausunnot, kannanotot ja tiedotteet:

Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen lausunto B1-ruotsin perusteluonnoksesta (Liite 2).

Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen tiedote 5.12.2023: *Koulu ei voi yksin nostaa kansallista osaamistasoa* (Liite 3).

Mielipidekirjoitus 5.12.2023: *Oppimisen ilo ja yhteistyö kouluissa avaimina koulun kehittämiseen* (Liite 4).

10 § Muut asiat

11 § Kokouksen päättäminen

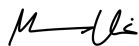
Puheenjohtaja Jouni Koski päätti kokouksen klo 14.50.

Jouni Koski
puheenjohtaja

Tarja Frisk
sihteeri

Martin Ubani
pöytäkirjan tarkastaja